

Desenari porta-veu de l'Associació "Minerva",
Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Cantóns. 3 • ARTA

Dels treballs publicats no son responsables els autors

N'os tornen els originals

PREUS

Espanya: Trimestre 0'75
Any. . . 3'00
Estranjer . . . . . Doble

aga
a la
astreta

Any II

Artá, (Mallorca) 13 de de Juny 1918

Núm. 42

Rerum Novarum

Del estat actual dels Obrers

(Continuació)

IV

Impotència del socialisme per remediarel mal

10—Com a remei d'aquest mal els socialistes després d'exitar en els pobres l'odi contra els rics, pretenen qu'es precís abolir la propietat privada i substituir-la amb la col·lectiva, en que 'ls bens de cada ú sien de tots; atenguent a sa conservació i distribució els qui comandin el municipi o tenguin el govern general del Estat.

Passant els bens de les mans dels particulars a les de la comunitat i repartir llavor aquests mateixos bens i llurs utilitats amb igualtat perfecta entre els ciutadans, creuen que podran curar la malaltia present. Però aquest procediment seu està tant lluny de poder resoldre la qüestió que més be perjudica als obrers mateixos; i es a temés, grandement injust, perquè força als qui lleghimament poseeixen, perverteix els devers del Estat i introdueix una completa confusió entre els ciutadans.

V

El treball, base efectiva de la propietat privada

11—De ver, tots facilment entenen que la causa principal d'emplear son treball els qui s'ocupen en algún art lucrativa, i el fi an que mira proximament l'operari son aquests procurar-se alguna cosa i posseir-la com a propia seva amb dret propi i personal. Perque si l'obrer deixa a un altra ses forces i sa industria les deixa amb el fi d'alcansar lo necessari per viure i sustentar-se; i per això, amb el treball que posa de la seva part, adquireix un dret vertader i perfecte, no sols per exigir un salari, sinó per fer d'aquest l'us que li doni la gana.

Idó, si gastant poc d'aquest salari estalvia colca cosa, i per tenir més segur aquest estalvi, fruit de la seva parsimonia, l'emplea en una finca, se segueix que aquella finca no

es més que aquell salari baix d'un altra forma; i per lo tant la finca que l'obrer així compra, deu esser tant seva propia com ho era el salari que gonyá amb el seu treball. Ara bé; en aixó consisteix precisament, com ben be se pot comprendre, el domini de bens mobles e immobles. Idó al empenyar-se els socialistes en que 'ls bens dels particulars pasin a la comunitat, empitjoren la condició dels obrers, perquè llevant-los la llibertat de fer del seu salari l'us que vulguin, les lleven l'esperansa i fins el poder d'augmentar els seus bens propis i treure'n altres utilitats.

VI

La propietat privada es de dret natural

12—Peró, aixó es encara pitjor, el remei que proposen pugna obertament amb la justícia perquè posseir colca cosa com a propia i per si sol es un dret que la naturalesa doná a tot homo.

13—I veritablement, amb aixó i tot hi ha grandíssima diferencia entre l'homo i els altres animals. Perque aquests no son amos de sos propis actes, sinó que se governen per un doble instint natural que los desperta la facultat d'obrar i al seu temps les dona forces i excita i determina cada un de sos moviments. Un d'aquests instins les mou a defensar sa vida i l'altre a conservar l'especie. I an aqueixes dues coses les obtenen facilment sols amb usar de lo que tenen present; ni poden de cap manera passar més envant perquè 'ls mou sols el sentit i les coses singulars que perceben per medi dels sentits.

14—Peró la naturalesa del homo es molt distinta. Existeix en ell tota sencera i perfecta la naturalesa animal, i per aixó, no manco que an els altres animals, s'ha concedida al homo, per raó d'aquesta seva naturalesa animal la facultat de gosar del be que hi ha en les coses corpòrees. Però aquesta naturalesa animal, encara que sia perfecta en l'homo, tant enfota està de ser ella sola tota la naturalesa humana qu'es molt inferior an aquesta, i de la seva condició nascu la per subjectar-se a ella i obeir-la.

Lo qu'en noltros galletja i sobressurt, lo qu'al homo dona el ser d'homo i per lo que se diferencia especificament del bestiar, es l'enteniment, el seny, la raó. I per aixó, per ser l'homo l'únic animal que te raó, hi ha que concedir de precís al homo la facultat no sols d'usar com els demés animals, sinó de

posseir amb dret estable i perpetu, tant les coses que amb son us se consumeixen, com les qu'encara qu'usen d'elles no s'acaben.

Lo qual se veu mes clar encara si s'estudia en sí i mes intimament la naturalesa del homo.

(Seguirá)

Sonets de Mallorca

Valldemossa

*Una horta immensa de verdura
hant els fruitals son a remells
té per corona la Natura
i per esplai cantars d'auells.*

*Per revestirla de llum pura
li dona'l sol els seus raigs bells;
una garrida no s'apura
i de fruitam umpl els cistells.*

*A la Cartuxa o hi endevina
que la campana va vibrant;
la garridona sien camina
pel mig del prat exuberant
i la Beata Catalina
se li apareix al seu davant*

Miramar

*Gueitant des Miramar estes riberes,
plenes d'un vert pujat que les anima,
veig que la mar s'ajassa llargament.*

*Refunfugant les oncs ploraneras
perque la cala oberta els escatima
un dolç i delicat esplayament.*

*I com d'arpa gentil, senta l'arpegi
que del fons apareix i 'ls pichs escull
per fer oír sa veu dintre'l Colegi
que de nostra Mallorca son orgull*

*I Miramar sembla taiment que rep,
escorellant ab el blau del seu ull,
alzar-se com visió de savi egregi
la ombra del Beat Ramon Lull.*

PERE SALOM.

UN AMANE CER

Para poder admirar el espectáculo, para mi nunca visto en aquellos encantadores lugares, saturados de poesía, me levanté todavía de noche. La angustia que inspira lo desconocido hizo despegar mis párpados, despertando de un sueño agitado por las ansias de ver aquello.

Salí a la azotea. Desde allí pude contemplar a mis anchas el hermoso paso de la noche que termina al día que empieza.

La superficie de las reposadas aguas veíase cual cubierta ténue manto de plata, que la luna con sus plateados destellos había extendido sobre el mar.

La nublancólica luz lunar proyectaba en el bosque las sombras de los rectos pinos y frondosos alcornoques, agigantándolas con aire fantástico, lleno de misterio.

Por momentos iba la noche agonizando; la débil claridad del alba rasgaba paulatinamente las sutilísimas tinieblas, oponiéndose a la luz de la luna. Era una cruenta lucha entre el día que llegaba y la noche... una intriga entre el astro del día y el de la noche, aquel para imponer su dominio, éste para defender su trono.

El resplandor del crepúsculo matutino iba en aumento, difundiendo ya un tanto a la luz nocturna. Esta se resistía a ser arrollada, destronada; aquella parecía ir aniquilando su poderio, cual un lento y fatal tóxico atacando una vida.

El mar fué cambiando de matiz; al argéntico manantial de luz, sucedían aureos rayos que, acentuándose mas y mas, se extendían por la tranquila superficie, tornando en rojo escarlata el pálido color. El astro rey asomaba igneo allá lejos en el horizonte, dispersando con su lluvia de candentes partículas los restos de la noche, apagando el fulgor de las estrellas que atónitas asistían al fracaso de la desdichada luna. Mientras tanto, ésta, avergonzada ante la derrota sufrida, desaparecía triste en lontananza dejando de brillar....

Era la hora del amanecer... La impresión era de que el sol salía de los profundos abismos del mar, dando a éste la apariencia de un gran charco de sangre. Luego ya se mostró todo entero, majestuoso, dirigiendo sus cabellos de fuego sobre los cristales del Faro que daba la sensación de una encantada torre de leyenda.

Los pajarillos jugueteaban por entre las ramas de los árboles, acariciados por el sol naciente, saludaban con sus alegres trinos y armoniosos gorjeos a la nueva aurora que les anunciaba calor y vida.

Del suelo se elevaba, a medida que se iba calentando, un tibio vapor de agua procedente del reciente, último resto de la serena noche.

Allí abajo despertaban los pintorescos pueblecitos de Llafranc y Calella de un sueño apacible al murmurio de las mansas olas estivales. Breve como manadas de blancas ovejas que durmiesen sobre el verde césped de las riberas praderas.

Entonces las cigarras sustituían a los grillos en su estridente chillar.

Y fue una vez durante un verano en el Faro de San Sebastián de Rosas,

ENTIMIO

RELLIGIOSES

Com Anunciarem en el darrer n.º en el Convent se celebra el diu enje dia 2 la Festa del Corpus. L'Ofici fou molt concorregut i solemne, pero en major grau ho fou la processó que recorregué els carrers del Calvari.

Botovant, Pontarró, Puresa, Son Servera Abeurador, Plassa, Angulo Palma i Penya Rotja, els quals estaven engalanats amb murta, erbasser, i banderes a balquena. La concurrència fou grandiosa, i l'orde absolut. Cridaven l'atenció el gran número de ninets vestits de sant i ben enjats, com els nins que vestits d'àngels traïen flors al Santíssim Sagrement

qu'en riquíssima Custodia era portat p'el Clero Parroquial. Feia la capa el Sr. Rector D. Gabriel Muntaner.

P'el dia de Sant Antoni està anunciada la festa Civic rreligiosa que será molt messolemne qu'ls anys passats.

Com al sortir aquesta n.º ja estirà feta, la resenyarem en el qui vè.

Revistes Rebude

Hem rebut els dos números 55, i 56 de La Novel·la Nova que publica «Noves Cançons i Poesies» per Josep A. Clavé el primer i «Cops de Ploma per Joaquim Buigas.

Igualment hem rebut el darrer n.º de «Quaders d'Estudi» publicació del «Consell de Pedagogia» de Catalunya qu'es interesantíssim.

La «Revista de Menorca» dedica el seu darrer n.º a la Veritad Necrològica que l'Ateneu de Mahó dedica a D. Josep Perez de Acevedo, Catedrànc d'aquell Institut.

La Visita Pastoral

A Artá

Així com ho anunciarem en el darrer número, el dia tres d'aquest mes a les 7 i mitja del vespre, procedent de Santa Margalida, arribà a la nostra vila l'lm. i Rdm. Sr. Dr. Don Rigobert Domenech, Bisbe de Mallorca.

Molt abans de s'arribada, una gran gernació esperava a la Carretera Nova aont acompanyats de la Banda de música que dirigeix D. Antoni Gili havien comparegudes les autoritats, Esglesiàstica, Civil, Judicial, Militar, Ajuntament, Clero, PP. Franciscans, els nins i nines de les escoles de la vila amb sos professors, representació de les diferents associacions catòliques i moltes altres personalitats distingides.

Al arribar l'Automòvil en que venia Sa Ilma. les campanes de la Parroquia i el Convent se posaren a repicar, la banda rompé en la *Marxa d'Infants* i el poble aclamava al Sr. Bisbe amb entusiasme inusitat. Arribà acompanyat dels Rds. Srs. D. Josep Bonet i D. Jordi Frau capellà d'honor i Secretari de visites respectivament.

Mentres la Banda tocava alegre pasdoble el nostre Sr. Rector feia les degudes representacions al Sr. Bisbe besant l'anell pastoral el Rnt. Clero i comunidats de Franciscans, l'Ajuntament presidit p'el Sr. Batle D. Bartomeu Esteve, el Suplent de Juge D. Pere Gili, el capità i tinent de la Comandancia milid aquesta Zona Srs. D. Juan Nadal, D. Antoni Gili i D. Miquel Torres, Tinent de Carabiners D. Miquel Lopez, el comandant de la Guardia Civil Sr. D. Jaume Perelló, nins de la escola pública que dirigix D. Andreu Ferrer, Comunidats de Germanes de la Caritat amb les nines deis seus col·legis, representació d'Ermittans de l'Ermitt de Betlem, i gran nombre de personalitats i una immensa gentada que s'afanyava per besar el seu Anell.

S'organisà seguidament la comitiva qu'era numerosíssima cap a l'Esglesia Parroquial p'els carrers de Antoni Blanes, Major, Centro, Plassa i Parroquia els quals estaven engalanats amb murta i hermosos arcs de triomf.

A l'entrada de la vila cridava l'atenció un molt artístic que n'havia fet construir l'Ajuntament en el que si llegia: L'Ajuntament i la vila d'Artá al lhm. Sr. Bisbe. Benvingut siau. An el cantó de can Josepet n'hi havia un altre de més sencill, pero a la Plassa Veia s'hi alsa va un altra arcada de molt bon gust que figu-

rava una torra de guaita amb dos torreons i en mitj l'escut de la Caixa Rural. En les seves bandes s'hi llegia *La Caja Rural al Obispo, El Sindicato Agrícola a Su Ilma.* En el primer replà de la Escala de la Parroquia un altra artística arcada apareixia, que part d'avall l'escut del Sr. Bisbe qu'era de grans dimensions, tenia aqueixa inscripció: *El Clero a su Obispo*, i a cada costat inscripcions llatines adequades.

Al arribar la comitiva a la Parroquia fou rebut baix pali cantant se el *Sacerdos et Pontifex*. Acte segut celebrà totes les cerimonies qu'el ritual prescriu i després pujà a la trona dirigint sa paraula paternal al poble qu'omplia de gom en gom el temple espayós. Explicà amb santa unció els tres impediments que priven al home de cumplir els deures rreligiosos i el poble escolta rreligiosament els consells saludables del Prelat; donà la benedicció a tots es feïls allà reunits i seguidament acompanyat de les Autoritats i Banda de música i demés comitiva anà a la Casa Rectoral en la que se serví un esplendit *lunch* al fi del qual el Suplent de Juge D. Pere Gili en nom de tots llegí al Sr. Bisbe la salutació e invitació a les Coves que en altre part publicam.

El dia 4 al demati tengué lloc la Comunió General. A les 8 celebrà la Santa Missa Sa Ilma. i ell mateix donà la comunió als feïls que no balxarien d'un milenar, figurant davant l'Ajuntament. Durant la missa les *Virgines* de Maria cantaven cançonetes escullides i apropiades a l'acte.

A les 11 del mateix dia tengué lloc la confirmació de 146 nins i 143 nines essent-ne padrins el Sr. Batle, D. Bartomeu Esteve i D. Pere Gili i Buades suplent de juge i padrines D.ª Bárbara Sureda, D.ª Maria Sancho, D.ª Aina de Arcos i D.ª Catalina Oleo.

El decapvespre visità Sa Ilma. les residencies de Germanes de la Caritat rebent-les en audiència particular, com també als Ermitans i al Clero parroquial.

Al vespre del mateix dia a les deu del vespre hi hagué l'illuminació en l'escala i temple del Oratori de Sant Salvador qu'estava adornat igual qu'en la festa de la nostra Patrona i acompanyat de les Autoritats, Clero i Ajuntament, al so de alegres Pasdobles hi pujà el nostre Prelat admirant les bel·leses de tan hermós punt i visitant a la Verge veneranda, i al baixar, en la Casa Rectoral fon obsequiat per l'Ajuntament amb un *lunch* durant el qual la Banda que dirigeix el Sr. Gili li va fer una serenata tocant lo més escullit de son repertori.

El dia 5 passà el mati visitant escoles comensant per la de Can Morey, i seguint cap a la Nacional de Sta. Catalina, la de la senyora Salas, la de la Sra. Sancho, i acabà en la de les Germanes de la Caritat de baix. En totes fou rebut amb càntics i expressives salutacions: feu algunes preguntes de Doctrina i donà consells paternals an els nins per esser bons i rreligiosos ciutadans.

El decapvespre a les 3 i mitja sortí cap a les *Coves d'Artá*, a les que l'havia convidat la Caixa Rural, fou acompanyat per les Autoritats, Clero, Junta de la Caixa i altres distingides personalitats en prop de corant. P'el camí encontrà una comissió de Capdepera presidida p'el Sr. Rector d'allà D. Juan Torrandell que l'anava a Saludar. Tengué frases d'elogi i admiració per les tan famoses Coves i p'els bells penorames que en aquells paratges s'observen i, a la sortida fou saludat amb un hermós parlament p'el Suplent de Juge D. Pere Gili de part del Sindicat Agrícola i Caixa Rural oferint-li un esplendíssim i suculent barenar en que s'hi lluien les associacions esmentades.

El dia 6 demati, a les 7 i mitja, amb dia qui amenassava ploure partí cap a Capdepera

[illegible]

_____

- ~~~~~

Juny, 8 - Josep Santandreu Cantó, amb Juana Aina Amorós Servera, fadrins.

GRAN COLMADO ARTANENC d'en GUIÉM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dolces, galletas, etc., etc. • Grandiós surtint de Perfumeria

Aquesta casa es s'unica depositaria dins Artà del ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: **CARRE de PALMA, 3 - ARTA**

S'agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artà: Carré de Palma, núm. 3 • Despaig a Palma: Estanc d'es Banch de s'Oll

Grandes Almacenes

: *San José* :

de

Vda. Ignacio Figuerola

Sastreria Caniseri • Merceria Zapateria Pañeria
• Laneria Pañolera Lenceria •
Géneros de Punto Sederia, Artículos para Viaje
OBJETOS DE REGALO

Depósito de máquinas parlantes
— PATHEFONO —

PRECIO FIJO

Brando, 7 9, 11. Bo. na, 118 • Teléfono, 2,7

NO IMPORTA

MAI MES SORTI D'ARTÀ PER VESTIR DE SASTRE

EN LA

SASTRERIA

(... D'EN ...)

* *Juan Juster* *

se faien i cusen tota casta de vestits d'home
a la moda i a gust de cada qual

Direcció: Botavant, 14 • ARTA

NO COMPREU CAFÉ

que no passeu abans per sa botiga d'en

JAUME CABRER

que'l té bo i fresc

Allà heu trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu

ARRÓS, VERDURES, PATATES, etc.

Carré de Antoni Blanes Juan - Antas Puput

FARMACIA

Llorens Garcies

OBERTA A TOTES HORES

Vita i alcarops medicinals

Alcarops de l'ucc del Dr. Moray

Preparat amb erba cuquera d'ARTÀ

PLASSETA DES MARXANDO

GRAN BOTIGA

AMB CÀMERO DE TOTA CASTA I A TOT PREU

— CÀMERO DE MODA —

A CANA VIVES

CARRÉ DE PARROQUIA, 1

CAP BOTIGA

VEN EN MILLOS CONDICION QUE A DEN

Juan Vicens (a) Jan

Tota casta d'articles, comestibles, galletas, etc.

ES REPRESENTANT DE SA PERFUMERIA

L. CACCIO

TE DEPOS T DE MAQUINES DE COSIR

PAPALLAIONS

Com també tota casta d'instruments musicals. Bandurries, Guitarras, etc.

DIRECCIO: ALCAIOT, 3

ACADEMIA

de 1.ª i 2.ª ensenyansa
amb classes especials de

FRANCES I

CONTABILIDAD

Preparació per l'egres en les
titols. Normal, Correus i
Telegrafs.

Professors especials

Per preus e informes
dirigitas a son Director

D. Andreu Ferrer

MED-TRUB NACIONAL

RONDAIES DE MENORCA

per

Andreu Ferrer

Un volum 2 Pesas
en 4.^a

DEMANAULES A LA LIBRERIA DE

FERRER I SUREDA

ARTÀ

En aquesta Administració
podreu encarregar
tota casta de

IMPRESOS

Se serveixen amb prontitud

LIBRERIA, PAPALERIA I CENTRE de SUSCRIPCIONS

DE

Ferrer i Sureda

Aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en gros, plers,
llibretas, tintes, llapicerta, etc. etc.

llibres escolars i relligiosos

— A PREU DE CATALEG —

s'encomanden da tota casta en tota puntualidad

QUATRE CANTONS, 3 ARTA

Ensaimades i Panets

En lloch se troben millós que a la

Panaderia Victoria

ESFORNOU

DE

Miquel Roca Castell

El sa botiga heu trobareu

sempre pans, panets,

galletas, bescurts,

rollets, i tota casta de pasticeria

TANBÉ SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitud, i economia

DESPAIG Carré de Palma, 3 bis-ARTÀ